

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.I.334/2010/10.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. év szeptember hó 28. napján tartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntető ügyben a III. rendű terhelt védője, továbbá a IV. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványokat elbírálv a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 8.B.184/2006/385.számú és a Debreceni Ítéltábla Bf.II.292/2009/56. számú ítéletét - a **III. rendű és a IV. rendű** terheltekre vonatkozó részében - **hatályában fenntartja.**

A felülvizsgálat során felmerült 15.830 (tizenötezer-nyolcszázharminc) forint büntügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztői, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás keretében 2008. november 19. napján meghozott 8.B.184/2006/385. számú ítéletével

A III. r. terheltet bűnösnek mondta ki:

- társtettesként elkövetett emberölés büntettségében [Btk. 166. § (1) bek., (2) bek. b) pont],
- 21 rendbeli rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bek., (3) bek. c) pont], melyből 20 rendbelit társtettesként, 1 rendbelit bűnsegédként követett el,
- 21 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntettségében [Btk. 175. § (1) bek., (3) bek. c) pont], melyből 10 rendbelit társtettesként, 5 rendbelit bűnsegédként követett el,
- 5 rendbeli testi sértés büntettségében [Btk. 170. § (1) és (2) bek.], melyből 2 rendbelit társtettesként, 1 rendbelit bűnsegédként követett el, és 2 rendbeli kísérlet,
- 7 rendbeli társtettesként elkövetett magánlaksértés büntettségében [Btk. 176. § (1) bek., (4) bek.],
- 4 rendbeli lopás büntettségében [Btk. 316. § (1) bek., 2 rendbeli (5) bek. b) pont, 2 rendbeli (4) bek. b) pont], melyből 3 rendbelit társtettesként követett el, és 2 rendbeli kísérlet,
- folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §);

A IV. r. terheltet bűnösnek mondta ki:

- 10 rendbeli rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bek., (3) bek. c) pont], melyből 7 rendbelit társtettesként, 3 rendbelit bűnsegédként követett el,
- 8 rendbeli személyi szabadság megsértésének büntettségében [Btk. 175. § (1) bek., (3) bek. c) pont], melyből 2 rendbelit társtettesként, 4 rendbelit bűnsegédként követett el,
- 4 rendbeli testi sértés büntettségében [Btk. 170. § (1) és (2) bek.], melyből 2 rendbelit társtettesként, 2 rendbelit bűnsegédként követett el,
- társtettesként elkövetett magánlaksértés büntettségében [Btk. 176. § (1) bek., (4) bek.],
- 4 rendbeli lopás büntettségében [Btk. 316. § (1) bek., 2 rendbeli (5) bek. b) pont, 2 rb. (4) bek. b) pont], melyből 3 rendbelit társtettesként, 1 rendbelit bűnsegédként követett el, és 2 rendbeli kísérlet.

Ezért halmazati büntetésül

- A III. r. terheltet, mint többszörös visszaesőt életfogytig tartó fegyházbüntetésre, tíz évi közügyektől eltiltásra és tíz évi járművezetéstől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható;

- A IV. r. terheltet, mint különös visszaesőt tizenhat évi fegyházbüntetésre, tíz évi közügyektől eltiltásra és tíz évi járművezetéstől eltiltásra ítélte, és elrendelte vele szemben a Debreceni Városi Bíróság 1.B.2095/1998/6. számú ítéletével kiszabott hét hónapi szabadságvesztés végrehajtását is.

Az ítéleti tényállás felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének lényege a következő:

2001 júliusában a III. r. terhelt megállapodott az ügy I. r. terheltjével, hogy erőszakos vagyron elleni bűncselekményeket - rablásokat - követnek el, rendszeres haszonszerzésre törekedve, és ehhez csatlakozott további két társával együtt a IV. r. terhelt is.

VIII. tényállási pont:

A III. r. terhelt 2001. november 19-én az I. r. és a VI. r. terhelttel együtt gépkocsival D.-ba utazott. Itt délután figyelték a házakat, és kiválasztották a bűncselekményhez megfelelőnek tartott helyszínt, majd a gépkocsiban várakoztak. A III. r. terhelt az I. r. terhelttel együtt 24 és 1 óra között a kerítésen keresztül bemászott a 71 éves G. I. házának udvarába, ott a telefonvezetékét elszakították, és a bejárati ajtót befeszítve bementek a házba. Eközben VI. r. társuk az autóban várakozott.

Az ágyban fekvő sértettől a terheltek pénzt és ékszereket követeltek, és legalább két esetben közepes erővel arcán, illetve legalább egy esetben ugyancsak közepes erővel fejének bal oldalán - halántéktájon - megütötték. Majd a hasára fordított sértettet megkötözték, és miközben feje arccal a párnába fúródott, nyakát kis erővel többször megragadva és el-elengedve fojtogatták.

Ezután a terheltek a lakást átkutatva magukhoz vették a megtalált aranytárgyakat és 6-800.000 forintot, ezzel legalább 730.900 forint kárt okozva eltávoztak.

A sértett a bántalmazás során legalább két közepes erőbehatás következtében mindkét arcfelének bevérzéses sérülését; egy közepes erőbehatás következtében koponyája bal oldali halántéktájának ugyancsak bevérzéses sérülését, továbbá a fojtogatás eredményeként nyakának jobb oldalán a nyakizomzat bevérzéses sérülését szenvedte el. A sértett nyaki ereinek tartós leszorításához agyi vérkeringési zavar és fulladás társult, aminek következtében a sértett elhalálozott. Halála és a bántalmazás között közvetlen ok-okozati összefüggés állt fenn.

XVI. tényállási pont:

2002. március 5. napján hajnalban a III. r. és a IV. r. terhelt az I. r. terhelttel együtt - miután éjszaka É.-n bűncselekményt követtek el - a hajnali órákban Z.-re utaztak. Itt az autóban néhány órát aludtak, majd a településen a már rendelkezésükre álló címekhez tartozó házakat megnézték, és telefonon fel is hívták. 22 óráig váraakoztak, majd mindhárman egy háznak a kerítésén átmászva annak udvarán váraakoztak tovább. Éjfél és két óra között benyomták a bejáratí ajtót és bementek a házba. Az I. r. terhelt rögtön kutatni kezdett a házban, a III. r. és a IV. r. terhelt pedig pénzt követelt az ágyban fekvő W. V. sértettől. A sikoltozó sértettet mindketten lefogták; a III. r. terhelt a sértett száját fogta be, a IV. r. terhelt pedig a lábát fogta le, majd a sértettre térdelt. Eközben több alkalommal meg is ütötték a sértettet, és megragadták a nyakát.

Idő közben a szobába érkező I. r. terhelt megkötözte a sértett lábait, míg a IV. r. terhelt pedig összekötözte a sértett karjait a teste előtt. Ezután a III. r. terhelt az I. r. terhelttel együtt tovább kutatott a házban, míg a IV. r. terhelt a sértett mellett maradt, és őt - miután továbbra is sikoltozott - többször ököllel megütötte.

Miután a sértett ágyában a matracok között 70.000 forintot találtak, a telefonvezetéket a falból kiszakították és a sértettet megkötözöttén az ágyon fekve hagyva eltávoztak.

A sértett bántalmazás során elszenvedett sérülései a következők:

- Arcán számos vérbeszűrődéssel, szederjes, vörösesbarnás bőrelszíneződéssel, bőr- és lágyrész-folytonosság megszakadással, hámfosztással, duzzanattal járó sérülés, amelyek legalább két közepes, és egy kis, vagy legfeljebb közepes erőbehatás eredményeként jöttek létre.
- Az állkapocs íve alatt barnás-vörhenyes, hámzúzódással járó, a nyakon, az ádámcsutka magasságában vörhenyes-kék vérbeszűrődéssel járó sérülés, amelyek legalább egy erőbehatástól keletkeztek. Ezek vetületében a gége jobb oldali nagyszarva letörött, és a jobb oldali főverőér oszlása körüli lágyrész bevérzett; ezek a nyak legalább egyszeri előlről történő megragadásakor keletkeztek.
- Jobb felső végtagján több kékes-vörhenyes bőrelszíneződéssel járó sérülés, amelyek egy kis erőbehatás eredményeként keletkeztek, ez lehetett a végtag megragadása.
- Jobb alkarján és jobb kézhatán feketés-vörhenyes bőrelszíneződéssel járó sérülések, amelyek kis erőbehatásra keletkeztek.

- Bal alkarján több, szederjes-vörhenyes bőrelszíneződéssel, illetve hámfosztással járó sérülés, amelyek a végtag megragadása, illetve megkötözése miatt keletkeztek.
- Bal kéz hátán vörhenyes-fekete bőrelszíneződéssel járó sérülés, amely kis erőbehatás eredménye, és a kéz lefogásától, vagy rátérdeléstől keletkezhetett.
- Bal combjának felső harmadában halvány szederjes-vörhenyes bőrelszíneződéssel járó sérülés, amely egy erőbehatásra keletkezett.
- Bal alsó végtagján több hámfosztásos sérülés, amelyek a megkötözés során keletkeztek.
- Az arckoponya és a hajas fejbőr intenzív zúzódása, bevérzése, a hajas fejbőr bevérzéseinek elvizenyősödése, a bal halántékizomzat intenzív bevérzése; ezek három tompa, közepes erőbehatásra keletkeztek.
- Bal oldalán a III-IV. borda bevérzése, e bordák törése; a bal lapockatájék lágyrészének intenzív bevérzése, zúzódása, a lapockacsont törése; e sérülések nagy erejű, tompa erőbehatásra jöttek létre, keletkezhettek megtaposástól, rálépéstől, rúgástól.
- A jobb lapocka környezetében lágyrész-vérzés, amely egy közepes erőbehatástól alakult ki.

A sértettet 2002. március 6-án reggel kórházba szállították, ahol állapota fokozatosan romlott; 11 óra 20 perkor elhalálozott. Halálát megelőzően évek óta idült issémiás szívbetegségben és magas vérnyomás-betegségben szenvedett. Nála halálát megelőzően 24-48 órával szívizom-elhalás kezdődött, infarktus, koszorúér-elzáródás alakult ki. Az infarktus tüneteit a terheltek cselekménye nem súlyosította.

A sértett halálát a koszorú-erőér elzáródása, következményes szívizom-elhalás, illetve az ennek következtében kialakuló keringési elégtelenség okozta. A bántalmazás és az elszenvedett sérülések, valamint a halál beállta között okozati összefüggés nem volt megállapítható.

Az első fokú határozatot az ellene bejelentett fellebbezések folytán a Debreceni Ítéltábla felülbírált, és a 2009. december 16. napján meghozott Bf.II.292/2009/56. számú ítéletével megváltoztatta:

- a III. r. terheltnak a tényállás VIII. és XVI. pontjában írt cselekményeit a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) és f) pontja szerint minősülő emberölés büntette kísérletének minősítette; a rablás büntetteként értékelt

bűncselekményeket 20 rendbelinek minősítette azzal, hogy abból 19 rendbeli a társtettesként elkövetett; a személyi szabadság megsértésének büntetteként értékelt bűncselekményeket ugyancsak 19 rendbelinek minősítette, amelyek a 175. § (3) bekezdés a) pontja szerint is minősülnek, és amelyekből 8 rendbeli a társtettesként elkövetett; a testi sértés büntetteként értékelt bűncselekményeket 4 rendbelinek minősítette, amelyekből 1 rendbelit követett el társtettesként;

- a IV. r. terheltnak a tényállás XVI. pontjában írt cselekményét a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő emberölés büntette kísérletének minősítette; a rablás büntetteként értékelt cselekményeit 9 rendbelinek minősítette azzal, hogy abból 6 rendbelit követett el társtettesként; a személyi szabadság megsértésének büntetteként értékelt bűncselekményeket 7 rendbelinek minősítette, amelyek a 175. § (3) bekezdés a) pontja szerint is minősülnek, és amelyekből 1 rendbelit társtettesként elkövetett; a testi sértés büntetteként értékelt bűncselekményeket 3 rendbelinek minősítette, amelyekből 1 rendbelit követett el társtettesként. Ezen túl e terheltet érintően a korábbi büntetése végrehajtásának elrendelésére vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezte és erre nézve az első fokú bíróságot különleges eljárás lefolytatására utasította.

A bűncselekmények minősítése és a büntetés kiszabása kapcsán egyebekben az ítélet tábla az első fokú ítéletet e terhelteket érintően helyben hagyta.

A tényállás VIII. és XVI. pontját az alábbiakkal egészítette ki:

- A VIII. pontban írt cselekmény során a terheltek legalább 600.000 forint készpénzt tulajdonítottak el.
- A XVI. pontban írt cselekmény elkövetése után W.V. sértett legalább hat órán keresztül feküdt megkötözve, hálórúhában a hideg helyiségben, kórházba szállításakor testhőmérséklete 34 Celsius-fok volt. Gégéje jobb oldali nagyszarvának letörését közepes erőbehatás okozta.

•

A másodfokú bíróság a XVI. tényállási pont kiegészítésének, illetve helyesbítésének indokai között, valamint a cselekmények minősítésének indokolása során további tényeket állapított meg, illetve az első fokú ítéleti tényállást egyebekben is helyesbítette. Az irányadó bírói gyakorlat szerint azonban a tényállás részének tekintendők azok a ténymegállapítások is, amelyeket a bíróság - helytelenül - nem az ítélet tényállásában, hanem az indokolás egyéb részeiben rögzít.

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság a következők szerint is kiegészítette, illetve helyesbítette az irányadó tényállás XVI. pontját:

- A sértettnek a bántalmazásból eredő súlyos állapotát az erőszakos traumát megelőzően kialakult és közben is fennálló szívinfarktusával elfedte (másodfokú ítélet 14. oldal 6. bekezdés).
- Mellőzte az első fokú ítélet azon megállapítását, hogy a sértett terheltek által okozott sérülései alkalmatlanok voltak a sértett halálának előidézésére. Megállapította: ezek a sérülések alkalmasak voltak olyan okfolyamat elindítására, amely orvosi ellátás hiányában a bántalmazás és a hideg szobában a sértett összekötözött állapotban, könnyű öltözkében történt magára hagyása miatt kihűléshez, kimerüléshez, majd halálhoz vezethetett volna a természetes kórokú megbetegedés hiányában is (másodfokú határozat 15. oldal első bek.).
- A terheltek szándékegységben, több ízben, részben jelentősebb erőbehatást kifejtve ütlegettek a kiszolgáltatott helyzetben lévő, megkötözött, 84 éves sértettet, és az ütésekkel külön-külön és együttesen is súlyos sérüléseket okoztak. Különös jelentőséggel bírt a gége jobb oldali nagyszarvának letörése, valamint a nyaki bevérzések. A III. és a IV. rendű terheltek belenyugodtak a sértett halálának lehetőségébe (másodfokú ítélet 21. oldal 1. bek.).

A jogerős határozatok ellen a III. r. terhelt védője, valamint a IV. r. terhelt védője felülvizsgálati indítványt nyújtott be. Annak jogalapját a III. r. terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjában, míg a IV. r. terhelt védője a 416. § (1) bekezdés b) és d) pontjában jelölte meg.

A III. r. terhelt védője arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok helytelenül minősítették a tényállás VIII. és XVI. pontjában írt cselekményeket.

A G. I. sérelmére elkövetett bűncselekmény (tényállás VIII. pont) kapcsán ezt arra alapozta, hogy a bíróságok nem tárták fel: melyik elkövető milyen cselekvőséget tanúsított, így a tényállás nem volt kellően felderítve. Emellett vitatta azt is, hogy a terheltek szándéka bármilyen formában is a sértett megölésére irányult volna.

Az indítvány szerint a W. V. sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény (tényállás XVI. pontja) kapcsán a tényállás iratellenes és nincs kellően felderítve, a minősítés "következetlen", illetve a védő a bizonyítékok értékelését is kifogásolta. Megítélése szerint a másodfokú bíróság annak ellenére, hogy erre hivatkozott, nem egészítette ki semmivel az első fokú bíróság által megállapított tényállást, illetve az eljárás során

előterjesztett orvosszakértői véleményektől "magát függetlenítve" tett megállapításokat a sértett halálának bekövetkezése kapcsán, anélkül, hogy erre nézve bizonyítást vett volna fel. Emellett az I. r. terhelt e cselekmény kapcsán kifejtett magatartásának átminősítését - annak emberölés büntette kísérletekénti értékelését - elmulasztotta, és ez törvénysértő. Az indítvány szerint ezért a III. r. terhelttel szemben kiszabott büntetés indokolatlanul és törvénysértően súlyos és aránytalan.

A védő emellett arra is kitért, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, és a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) és b) pontja szerinti eljárási szabálysértésre utalva a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére és az eljáró bíróságok új eljárásra utasítására tett indítványt.

A IV. r. terhelt védőjének indítványa szerint a tényállás XVI. pontjában írt és az első fokú bíróság által rablás büntettként értékelt cselekményt a másodfokú bíróság a súlyosítási tilalom megsértésével minősítette emberölés büntetnének kísérleteként, mivel az ügyész a határozat ellen nem jelentett be fellebbezést. Utalt arra is, hogy ugyan a másodfokú bíróság megállapította: a vád tárgyává tett cselekmény a vádtól eltérően minősülhet, azonban ezt a határozatot ő mint a terhelt védője nem kapta meg.

Ezen túl, annak ellenére, hogy az első fokú bíróság az ítélet indokolásában leszögezte: nem merült fel adat arra, hogy a terheltek szándéka a sértett megölésére irányult volna, a másodfokú bíróság a bizonyítékok eltérő értékelésével ettől eltérő tényállást állapított meg anélkül, hogy bizonyítást vett volna fel, holott ezt a Be. 352. § (1) bekezdés a) és b) pontja nem teszi lehetővé.

Emellett álláspontja szerint az első fokú bíróság által alkalmazott minősítés mellett az eljáró bíróságok a büntetést a Btk. 85. § (2) bekezdésének, illetve a 97. § (1) bekezdésének téves értelmezésével törvénysértően szabták ki. Miután a IV.r. terhelt által elkövetett legsúlyosabb bűncselekmény, a rablás büntette miatt a Btk. 321. § (3) bekezdése alapján kiszabható büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, a terhére megállapított bűnhalmazatra tekintettel a kiszabható büntetés felső határa a Btk. 85. § (2) és (3) bekezdése szerint tizenöt évig terjedő szabadságvesztés volt, azzal együtt, hogy a terheltet különös visszaesőként ítélték el. Ez utóbbi kapcsán ugyanis a Btk. 97. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a büntetési keretet halmazati büntetés esetén a 85. § (2) bekezdése szerinti, azaz a legsúlyosabb büntetési tétel alapulvételével kell megállapítani, nem pedig - ahogy azt az eljáró bíróságok tévesen kifejtették - a (3) bekezdésre figyelemmel már másfélszeresére emelkedett büntetési tételből kiindulva.

Ezért a kiszabott büntetés törvénysértő voltára hivatkozva arra tett indítványt, hogy a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott ítéleteket változtassa meg és hozzon a törvénynek megfelelő határozatot.

A legfőbb ügyész a III. r. terhelt érdekében előterjesztett indítványt megalapozatlannak találta. Álláspontja szerint az eljárási kifogás - az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozás - azért nem helytálló, mert az első fokú határozat és az azt kiegészítő, illetve helyesbítő másodfokú ítélet tartalmazza azt, hogy a bíróságok mely bizonyítékok alapján állapították meg az irányadó tényállást. Emellett nem találta alaposnak a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára alapozott indítványt sem, arra utalva, hogy a másodfokú bíróság elsősorban nem a terheltek által okozott sérülések lehetséges következményeire, hanem a terheltek szándékára alapozta a súlyosabb minősítést.

Ugyanígy alaptalannak találta a IV. r. terhelt érdekében előterjesztett indítványt. Megítélése szerint helyesen minősítette a tényállás XVI. pontjában írt bűncselekményt nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette kísérletének a másodfokú bíróság. A terhelt szándékára levont következtetés helyesbítésének bizonyítás nélkül is helye volt, és nem alapos a súlyosítási tilalomra hivatkozás sem. A cselekmény súlyosabb minősítését fellebbezés hiányában sem tiltják az eljárási szabályok. Így a minősítés törvényes, a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt (BF.1220/2010.; BF.1347/2010.).

A IV. r. terhelt védője a legfőbb ügyész indítványára tett észrevételében sérelmezte azt is, hogy időközben különleges eljárás keretében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság a 2010. május 3. napján meghozott 8.B.184/2006/442. számú végzésével a IV.r. terheltet kizárta az általa megtámadott határozatokkal kiszabott szabadságvesztés kapcsán a feltételes szabadság kedvezményéből. Megítélése szerint ez részben a súlyosítási tilalomba ütközik, részint pedig az ítélőtábla az elkövetéskor hatályos rendelkezés alkalmazásával járt el a IV.r. terhelttel szemben, a feltételes szabadság kizárására vonatkozó rendelkezés pedig nem az ekkor, hanem a másodfokú határozat meghozatalakor, azaz az elbíráláskor hatályos rendelkezéseken alapul. Ezért azt kérte a Legfelsőbb Bíróságtól, hogy a különleges eljárásban hozott végzést helyezze hatályon kívül. Utóbb a kifogásolt határozatot meg is küldte.

Lényegében ezzel azonos tartalommal nyújtott be utóbb beadványt a IV. r. terhelt is, a különleges eljárás során hozott, őt a feltételes szabadságból kizáró rendelkezést sérelmezve.

A nyilvános ülésen a III. r. terhelt védője sérelmezte azt is, hogy a másodfokon eljáró bíróság a XVI. tényállási pontban írt cselekményt eltérően minősítette az I. r. terhelt terhére; élet elleni cselekményként csak a III. és IV. r. terhelt terhére értékelte, és ez álláspontja szerint nem megengedhető. Emellett megítélése szerint az eshetőleges szándékot, mint enyhítő körülményt sem értékelte kellő súllyal a büntetés kiszabása során.

A IV. r. terhelt védője kiegészítve írásbeli indítványát arra hivatkozott, hogy az eltérő minősítéssel kapcsolatos kifogásai elsősorban azért bírnak jelentőséggel, mert a védekezés jogának korlátozását eredményezték.

A Be. 423. § (4) bekezdése szerint a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak az indítványban megjelölt okból vizsgálja felül; ez alól csak a 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértések jelentenek kivételt.

Erre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat kizárólag az indítványokban megjelölt okokból, illetve a 416. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel vizsgálta felül.

A Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja szerint felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt az eljáró bíróságok törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A III. r. terhelt védője ilyen anyagi jogszabálysértésre nem hivatkozott. Azzal pedig, hogy a tényállás felderítetlenségére, a bizonyítási eljárás hiányosságaira, iratellenességre utalt, az irányadó tényállást támadta.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, e tényállás a felülvizsgálati indítványban nem támadható.

Ezért indítványának ezzel a részével, miután az a törvényben kizárt, érdemben a Legfelsőbb Bíróság nem foglalkozott.

Ez az irányadó az ítélet tábla által megállapított tényekből levont további jogi következtetést érintő kifogás kapcsán is. A másodfokú bíróság - az ítélet indokolása szerint - a cselekmény súlyosabb minősítését elsősorban nem arra az egyébként általa valóban megállapított tényre alapította, miszerint a terheltek által okozott sérülések miatt is bekövetkezhettek volna adott körülmények

között a sértett halála, hanem arra, hogy a terheltek szándéka a sértett bántalmazása során a halál bekövetkezésének lehetőségét is átfogta, abba belenyugodtak. Erre a következtetésre a másodfokú bíróság nem az első fokú bíróság által bizonyítékként figyelembe vett szakvélemények eltérő értékelése, hanem a megállapított tényekből levont következtetés alapján jutott, és ilyen következtetésre a másodfokú bíróságnak a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja lehetőséget ad.

Miután ezzel a következtetés útján megállapított ténnyel az első fokú ítéleti tényállást a másodfokú bíróság kiegészítette, ez az irányadó tényállás részévé vált; így azt támadni felülvizsgálati eljárásban nem lehet.

Nem foghat helyt a minősítés kapcsán az a védői érvelés sem, amely szerint törvényt sértett a másodfokú bíróság, amikor az ügy I. r. terheltjének terhére e bűncselekményt nem értékelte emberölés bűntette kísérleteként. Az ő cselekményének esetleges téves minősítése önmagában sem érintené a III. r. és a IV. r. terhelt cselekményének minősítését. Emellett azonban megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság: a másodfokú bíróság meg is indokolta, hogy miért nem találta megállapíthatónak az I. r. terhelt terhére az élet elleni bűncselekményre irányuló szándék fennállását.

Az indítvánnyal érintett bűncselekmények minősítése ekként törvényes, ahogy a kiszabott - a törvényes minősítéshez igazodó - büntetés is.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 373. § (1) bekezdésének a III. r. terhelt védője által hivatkozott III. a) pontja szerint hatályon kívül kell helyezni az ítéletet, ha a bíróság az indokolási kötelezettségének olyan mértékben nem tett eleget, hogy az emiatt felülbírálatra alkalmatlan, az ugyancsak felhívott b) pont szerint pedig feltétlen hatályon kívül helyezési ok az, ha az ítélet rendelkező része és indokolása egymással teljes mértékben ellentétes.

Az eljárt bíróságok indokolási kötelezettségüknek eleget tettek, a határozatok felülbírálatra való alkalmatlansága szóba sem jöhet. A másodfokú bíróság részletesen és logikai hibát nem vétve indokolta meg azt, hogy milyen okok vezethettek volna a sértett halálához akkor is, ha az már a korábban fennállt állapota miatt nem következett volna be. Emellett a védő ezzel kapcsolatos kifogásai lényegében ugyancsak a bizonyítékok felülértékelésére irányulnak, amire a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

Ugyancsak nem helytálló a védőnek a Be. 373. § (1) bekezdés III. b) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésre hivatkozása. Az indítvány erre vonatkozóan a jogszabály felhívásán kívül nem is tartalmaz semmilyen kifogást, és sem az első, sem a másodfokú ítélet rendelkező része nem ellentétes az indokolással.

Így a III. r. terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítvány a tényállást támadó részében kizárt, a minősítést kifogásoló és az eljárási szabálysértésre hivatkozó részében pedig nem megalapozott.

A IV. r. terhelt érdekében előterjesztett felülvizsgálati indítvány ugyancsak alaptalan.

A Be. súlyosítási tilalomról szóló 354. §-a taxatív felsorolja azokat az ítéleti rendelkezéseket, amelyeket a másodfokú bíróság súlyosításra irányuló fellebbezés hiányában nem változtathat meg. A másodfokú eljárás során tilalmazott módosítások között nem szerepel a cselekmény súlyosabb minősítése; így az ítélőtábla nem sértett törvényt, amikor az első fokú ítélettől eltérően a tényállás XVI. pontjában írt cselekményt a IV. r. terhelt terhére súlyosabban - élet elleni bűncselekmény kísérleteként - minősítette.

Az a védő által hivatkozott eljárási szabálysértés, amely szerint nem kapta kézhez a másodfokú bíróságnak azt a határozatát, amelyben a vád tárgyává tett cselekmény eltérő minősítésének lehetőségét megállapította, nem volt akadálya az eltérő minősítés megállapításának. Emellett feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésnek csak a Be. 373. § (1) bekezdésében nevesített okok minősülnek; a 366. § (6) bekezdésében írtak elmulasztása csupán relatív eljárási szabálysértés, így az a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt felülvizsgálati okot nem képezhet.

Az a védői érvelés, amely szerint a Btk. 97. § (1) bekezdése alapján a különös visszaesővel szemben a halmazati büntetés kiszabása során nem a Btk. 85. § (3) bekezdése alkalmazásával már felemelt büntetési tétel emelkedik a felével, hanem a 85. § (2) bekezdése szerinti, azaz a bűnhalmazatban álló cselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabb, helytálló; a másodfokú bíróság ezzel kapcsolatos érvelése téves. A terhelt terhére az első fokú bíróság által megállapított bűnhalmazat miatt kiszabható halmazati büntetés felső határa valóban tizenöt év volt. Azonban a jogerős minősítés alapján akár a bűncselekmények elkövetésekor, akár az elbíráláskor hatályos törvény figyelembe vételével kiszabható halmazati büntetés - a Btk. 40. § (2) bekezdésére is

figyelemmel - tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés volt.

Így a büntetés mértéke megfelel a bűncselekmények minősítésének, és a büntetőjog más szabályaiba sem ütközik.

Tévedett azonban a másodfokon eljáró ítélőtábla akkor, amikor arra az álláspontra helyezkedett a Btk. 2. §-ának esetleges alkalmazása kapcsán, hogy az elkövetéskor hatályos rendelkezésekhez képest az elbíráláskor hatályosak nem eredményezhettek kedvezőbb elbírálást a IV. r. terhelte nézve.

Az állandó bírói gyakorlat szerint e kérdés eldöntése során a törvényi módosítások összhatásából kell kiindulni, azt elkövetőként külön-külön vizsgálva. A másodfokú határozat meghozatalakor hatályos anyagi jogi rendelkezések a IV. rendű terhelte terhére megállapított bűncselekmények minősítése tekintetében ugyan nem hoztak változást, azonban az elkövetésekor hatályos szabályok szerint a büntetés kiszabása során a büntetési tétel középértékéből kellett kiindulni, és az ún. enyhítő szakasz szerinti speciális minimum is magasabb volt, mint az elbíráláskor irányadó rendelkezés szerinti. Mindez - függetlenül a ténylegesen kiszabott büntetéstől - önmagában megalapozta és indokoltá tette az elbíráláskor hatályos rendelkezések alkalmazását.

Kétségtelen az is, hogy az ítélőtábla nem volt következetes, amikor a terhelttel szemben az elkövetésekor hatályos rendelkezéseket alkalmazta. Ezek szerint ugyanis a terheltet ki kellett volna zárnia a feltételes szabadság lehetőségéből. Miután azonban a terhelttel szemben a Btk. 2. §-ára figyelemmel az elbíráláskor hatályos rendelkezések alkalmazásának volt helye, a terhelte kizárása a feltételes szabadság kedvezményéből nem indokolt.

A Be. 416. § (1) bekezdése szerint felülvizsgálatnak csak a bíróság ügydöntő határozata ellen van helye. Ezért a védőnek az első fokon eljáró bíróság utóbb - különleges eljárás keretében, a feltételes szabadság kizárásával kapcsolatosan - hozott határozatára vonatkozó indítványa alapján a felülvizsgálat kizárt. A törvénysértés kiküszöbölésére más rendkívüli jogorvoslat keretében van csupán lehetőség.

Nem észlelt a Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 373.§-a (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott más eljárási szabályszegést sem.

Ezért a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-ára figyelemmel hatályában fenntartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2010. szeptember 28.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészár Róza s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

írnok

AIné